

בתורה ששל תורה

פרפראות ע"ת משלחן ומבאר רבותינו נבג"מ יו"ט ע"י חבורת אברכים דקהילת הסידי סאטמאר בארה"ק

זמנים לשב"ק
גליון תשס"ה
פרשת תולדות - מברכים

כ"ט מרחשון תשפ"ה	הדלה"נ	3:59
	מוצש"ק	5:51
	עלות השחר	5:04
	נץ החמה	6:16
	סוּק"ש א'	8:05
	סוּק"ש ב'	8:52
	סוּת	9:43
	חצות	11:27

מברכים חודש כסלו המולד מוצש"ק 49:15 חלקים ר"ח ביום א' וב'

כס"ד

מרום אותך וגורם השפעות בעולמות על ידי זה ואברכה שמך לעולם אני גורם שיתברך שמך להשפיע על ידי השם הקדוש וק"ל: (נועם אלימלך)

אברהם הוליד את יצחק. י"ל כפשוטו דמצות הבן על האב להשיאו אשה, ומדלא התעסק אאע"ה בנישואי ישמעאל ובני קטורה ורק בנישואי יצחק ש"מ אינם נחשבים לו בנים, רק יצחק, והיינו אברהם הוליד את יצחק הוליד מבנין הפעיל שגרם לו לידתו שהשיאו אשה, ופשוט. [תקי"ף]:

כשמוע עשו וגו' ויצעק צעקה גדולה ומרה. יבואר עפ"י המד"ר בשכר ב' דמעוּת שנפלו מעשו וכו'. ורמז על הגלות בפסוק הזה. ומר"ה מ"ר ו"ה כמ"ש (איכה א, יח) צדיק הוא ה' כי פיהו מריתי והפיורד בין ו"ה הוא באותיות מ"ר בגימ' עמלק. גם במגלת אסתר אצל מרדכי בגזירת המן כתי' ג"כ (מג"א ד, א) צעקה גדולה ומרה לרמז על הגיל. אך הצדיקים בקדושתם הכח בידם להפוך מדה"ד לרחמים ובידם לעשות צירוף אחר מתיבת מ"ר לתיבת ר"ם כמ"ש (תהלים קיג, ד) רם על כל גוים ה'. שיהיה השם מלא במדה"ר: (תפארת שלמה)

ואלה תולדות יצחק בן אברהם, אברהם הוליד את יצחק, פירש"י לפי שהיו ליצני הדור היו אומרים מאבימלך נתעברה שרה, מה עשה הקב"ה צר קלסתר פניו של יצחק דומה לאברהם והעידו כולם אברהם הוליד את יצחק. וי"ל כי מכיון שרצה הכתוב להשיענו שאינו נקרא תולדות יצחק אלא יעקב ולא עשו, לז"א ואלה תולדות יצחק בן אברהם, כלומר מי הוא ראוי להקרא תולדות יצחק, זה שהוא בבחינת אברהם הוליד את יצחק, וכפירש"י שהיה קלסתר פניו של יצחק דומה לאברהם, וכלומר שאינו נקרא תולדות יצחק אלא יעקב שהלך בדרכי אביו ולכן היה הצלם אלקים שעל פניהם דומים, ולהוציא את עשו שמחמת רשעתו, נשתנה צורת פניו ולא היתה דומה לשל אביו שאינו ראוי להקרא תולדות יצחק. (עטרת יהושע)

ותקח רבקה את בגדי עשו וכו' ותלבש את יעקב בנה הקטן. בשם הח"י הרי"מ זצ"ל דהנה באמת לא ה' צריך יעקב לברכת יצחק, כי הוא ה' ראוי מעצמו. אך רבקה ראתה שישראל יהיו בגלות. ואז יהיו לבושים בבגדי עשו ח"ו, ואז צריכים לברכת יצחק, והבן מאוד:

ויעתר יצחק לה' לנוכח אשתו. בשם הר"ר יעקב דוד מאמשינוב זצ"ל על פסוק זה. וכי לא ה' לו ליצחק אבינו מקום להתפלל רק לנוכח אשתו, ואמר הפי' הוא, דהנה רבקה הצדיקה היתה מתפללת שתענה בזכות יצחק ויצחק מתפלל שיענה בזכות רבקה הצדיקה כי עליו אין רבותא שצדיק הוא, כי אביו ג"כ ה' צדיק אבל רבקה שהיתה בת רשע ועמדה בצדקתה זכותה גדול מזכותו, וזהו פי' לנוכח אשתו מה שהיא היתה מתפללת בזכותה ה' הוא מתפלל בזכותה, והבן:

ניצוצות

הסופר מזיר שנה מעיניו פליכות כדי לספק חמר קריאה לקורא שיוכל להרדם פליקה...

צייתי ברוח הקודש לאמר לך מה ששמעתי מפי אביך, ועדיין יהיה קשה ליעקב כי באם הרצון של אבי לברך אותי מדוע קרא לעשו ולא אותי, ועל זה אמרה לו רבקה הא ששמעתי את אביך מדבר אל עשו, היה רק בשביל "לאמר", הכוונה כדי שאחרים יאמרו שיצחק רוצה לברך את עשו, ויהיה אושא מלתא נחלה מבוהלת בראשונה, ואחרי הרעש תבא בהצנע ותקבל את הברכות, ועל כן ועתה בני שמע בקולי וגו', כי הברכות המה שייכים לך, וגם כן הוא רצון אביך שבשמים לברך אותך בשפע ברכות: (קדושת יום טוב)

ויתן לך האלקים וגו'. וברש"י ויתן ויחזור ויתן. ולכאורה הרי הקב"ה יכול ליתן הכל בנתינה אחת דיהוהוּת, אמנם לא כל העיתים שוות ולא כל הבחינות שוות, וכל אלו הבחינות וכל הדורות עד עת קץ היו נכללים בכל הברכות שנתברך יעקב, ולעתידי יתקיימו הברכות במילואם, וז"ש יתן ויחזור ויתן בבחינת שונות בכל אופן ואופן ולפי הדור, והברכות האלה המה נצחיות עד סוף כל הדורות. (דברי יואל)

ושני לאומים ממעיך יפרדו. מבואר ברש"י לעיל שכשעברה רבקה מע"ז עשו מפרנס לצאת וכשעברה מבית המדרש יעקב מפרנס לצאת וקשה למה עשה השי"ת שיעקב ליעקב הבחירה כבר במעי אמו, רק נראה שיעקב אבינו בחיר האבות שממנו היה צריך לצאת כל כלל ישראל רצה הקב"ה שיהא לו הבחירה במוקדם האפשרי, להורות שכשרוצים להעמיד כלל ישראל צריכים משחר טל ילדותם לחזור עמהם את האמונה, וזהו ממעיך יפרדו, מיד זה לרשעו זה לתומו. (ברך משה)

וצודה לי ציד. פירש"י מן ההפקר ולא מן הגזול. ידוע מספה"ק שבעת שעוסקים בתורה עושים צינורות חדשות שבהן ירדו ההשפעות מלמעלה. ואם ח"ו לאו אז יורד ההשפעות ע"י צנורות של האמונת העולם ואז מופעל בתוך ההשפעות כוחות הרע, וזהו וצודה לי ציד ופירש"י מן ההפקר ולא מן הגזול, שהיינו שהציד וכן כל מזונותיו וכל השפעותיו שנשפעו לו היה מן ההפקר דהיינו צינור חדש, ולא מן הגזול שאין ההשפעה גזול מצינורות אחרות.

ויהי יצחק בן ארבעים וגו' טעם שהוצרך להודיע זמן נשואיו מה שלא נהג כן באברהם בא לתת טעם לעיכוב הזמן ששהה יצחק בלא נישואין עד עבור מ' שנה, ואמר הטעם בקחתו את רבקה בשביל קיחת רבקה שהיה עד מ' שנה, וכמו שגמר אומר לו לאשה, פירוש לו מיוחדת היא בת זוגו הא למדת שקודם לא לא היתה לו בת זוג וכמו שכתבנו בפרשה הקודמת (לעיל יח י). והיא קטנה היתה שנולדה בעקידה כשהוכשר לילד, ומעתה אין תרעומת על יצחק ששהיה עד מ' שנה גם על אברהם שעכב עד מ' שנה, כי אז היתה בת ג' שנים כפי החשבון: (אוה"ח הק')

או יאמר ויזרע יצחק בארץ כו' מאה שערים רמז לעולמות העליונים כלאשר מבואר לעיל דהיינו על ידי שהיה משפיע לעולמות העליונים ויברכהו ה' על ידי זה היה גורם שיתברך על ידי השם הקדוש דעיקר ההשפעות באים על ידי שם הקדוש. וזהו תהילה לדוד ארוממך כו' פירוש על ידי שאני

או יאמר על דרך זה ואלה תולדות יצחק וגו' (בראשית כה יט). דעיקר התולדה של יצחק הוא רק מה שאברהם הולידו, ר"ל שזיכה אותו למצוה רבה כזו דהיינו העקדה והבן, ומקודם סיפר מתולדה הרוחני, ואחר כך התחיל לספר מתולדותיו הגשמי (בראשית כה כ) ויהי יצחק בן ארבעים שנה וגו', והבן: (ישמח משה)

או יאמר ותאמר [אם כן] למה זה אנכי וגו' [כה, כב]. על פי מה שכתב בספר אור המאיר (פר' לך עה"פ ויאמר... מה תתן לי) לפרש ויעתר יצחק לה' לנוכח אשתו (כה, כא), פירש רש"י זה עומד בזויות זו כו', על דרך שאמרו (אבות פ"ב מ"ג) וכשאתה מתפלל אל תעשה תפלתך קבע, אלא רחמים ותחנונים לפני המקום, לתקן מה שנוגע בעולם, כי מה שנחסר למטה מסתמא יש חסרון כנגדו למעלה, וצריך להתפלל להשלים האורות העליונים וקומת השכינה שתהיה במילואה ממילא, יושפע שפע טוב למטה. וזהו ויעתר יצחק לה' לנוכח אשתו, שהתפלל עבור השכינה והעמיק שאלתו למעלה, ולזה בא רש"י לפרש זה עומד בזויות זו וזו עומדת בזויות זו, כלומר שיצחק לא התפלל עבור עצמו ואשתו, רק עבור השכינה, ורבקה עמדה להתפלל בזויות אחרת, מענין עולם הזה ליתן לה הריון, ע"ש: והנה, כאשר ויתרוצצו הבנים בקרבה, הבינה שיש לה אותו הצער על שהיא לא שאלה כהוגן עבור השכינה, רק עבור עצמה, וזהו שאמר הכתוב ותאמר אם כן למה זה אנכי, כלומר למה התפללתי בעד עצמי ולא עבור השכינה, שעל ידי זה יש לי אותו צער: (ייטבלב)

והנה כמעט כל המפרשים עמדו על המדוכה הקושיא הגדולה, מפני מה רצה יצחק לברך את עשו ולא את יעקב, ואף שנאמר לעיל ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו כפירש"י שם, בכל זאת תמוה במקומה עומדת הלא יעקב איש תם יושב אוהלים של תורה, ומדוע ולמה יגרע בזאת הברכה ברכת אביון גם לו, וכבר נאמרו ונשנו תירוצים שונים בזה: ואפ"ל הטעם, על פי שפירשו (עיי' ח"א מהרש"א) מאמרם ז"ל (ב"מ מ"ב ע"א) אין הברכה שורה אלא בדבר הסמוי מן העין ולא בדבר הבא בפירסום וברעש, כי לא ברעש ה' (מלכים-א יט יא), כמו שכתב ר"ת בתוספות בפרק ניסוי הדם (זולין פ"ד ע"ב, ד"ה הרוצח) על הפסוק (עקב ז יג) ועשתרות צאניך, עיי"ש. וברכת השם היא תעשי אשר תבא בסתר ובהצנע כדי שלא תשלוט בה עין הרע, ולכן י"ל שזה היה סיבה מן השמים נתנו מקום ליצחק שירצה לברך את עשו, כדי שיצא הקול לומר שעשו יקבל את הברכות ולא יעקב, כדי שלא ישלוט עין הרע ח"ו בברכו את יעקב, ואין שטן ופגע רע בקבלתו את הברכות, ועל ידי כן שם דבר בפיו של יצחק לאמר לעשו שא נא כלך בריש גלי, וישאלו מה טובה של הצידה היום, וישיבו אותם דבר את הברכות אשר יתברך עשו, ועל ידי הרעש לא יקבלם, ואחרי הרעש יקבלם יעקב בהעלם ובסתור לא ברעש: וכל זאת נרמז בקרא, והברכה שומעת דבר יצחק אל עשו בנו וגו', והיינו ברוח הקודש, וא"כ ישאל יעקב האין יהיה לה רשות לגלות לו הסוד הזה, על כן אמרה אל יעקב בנה "לאמר" הנה שמעתי את אביך מדבר וגו', היינו כי כן

ביאור הדברים מספרי דבי רב

ספה"ק דברי יואל

מה הוא ההסבר שכתוב בפסוק הקול קול והידים ידי בכפל הלשון? אימתי קול יעקב מועיל? ויאמר הקול קול יעקב והידים ידי עשו יל"ד בכפילת הלשון שאמר הקול קול והידים ידי גם מ"ש הקול בה"א הידיעה וכן והידים וצ"ב הכוונה בזה, ורז"ל דרשו בב"ר בזמן שקולו של יעקב מצוי בבתי כנסיות אין הידים ידי עשו, ואם לאו הידים ידי עשו, וראוי להבין איך נשמע להם להוציא דרשה זאת ממשמעות הכתוב, והרי לא כתיב אין הידים ידי עשו בקרא, ואדרבה נשמע להיפך דכשהקול קול יעקב הידים ידי עשו, גם צ"ב שהוציאו חז"ל הפסוק ממשמעות לגמרי, דפשוטת המשמעות הוא שיצחק אבינו הבחין בקולו שהוא של יעקב והידים הם של עשו, וא"כ לא נשמע מיני ולא מידי, וכללא אית לן דהדרש צריך שיהי' סובל גם משמעות פשוטו, דאין מקרא יוצא מידי פשוטו ועולם.

ואפ"ל בביאור הענין דנהג באמת אמרו ז"ל אין כוחו של ישראל אלא בפה, ובזמן שקולו של יעקב מצוי בבתי כנסיות אין ידי עשו שולטת בהן, אך בתנאי א"ל הקול הוא קולו של יעקב בלבד, ונקי מתערובת דיעות נפסדות הבאים מסטרא דעשו, אבל אם ח"ו מערבים רע בטוב לגלות פנים בתורה שלא כהלכה, ומכ"ש להכניס דיעות נפסדות ואפיקורסת בתוה"ק, זה גורמת ח"ו חורבן ואבדון ר"ל ונותנת כח לחזק ידי עשו, וע"ד שפי' בננוע"מ פ' מנחות אמרו ז"ל מפני מה חרבו חניות של ב"ה ג' שנים קודם ירושלים, מפני שהעמידו דבריהם על דין תורה, ופי' הוא ז"ל שכל מעשיהם הרעים שעשו העמידו אותם על דין תורה, ואמרו שזהו דת ודין תוה"ק, וזאת גרם להם שחרבו ושלטו בהם ידי עשו עיי"ש וכמו כן אם הידים ידי עשו בלבד, ואין להם סיוע מרשעי ישראל אין יכולים לשלוט בנו לעולם, וכל הצרות שעברו על ישראל, כולם נסתבבו בסיוע כח מרשעי ישראל, וככה מצינו בחורבן ביהמ"ק שבריוני ישראל גרמו להחויבה, ובימי החשמונאים רשעי ישראל היתה ידם עם היונים ולאמלא כן לא היו יכולים להרע ולהצר לישראל, וע"ד שאמרנו ז"ל בב"ר (פר' ה' ס"ו) כיון שנברא הברזל התחילו האילנות מרתתים, אמר להן מה לכם מרתתין, עץ מכם אל יכנס בי ואין אחד מכם ניוזק. ופי' היפ"ת דמשל הוא בפי הבריות וע"ד שאמרנו ז"ל בסנהדרין פ' א' דיני ממונות מיני' ובי' אבא לויזיל בי' נרגא עיי"ש, ורש"י ז"ל בפ' בחקתי הביא דברי התורה כהנים ורדו בכס שנאיכם, איני מעמיד שונאים אלא מכם ובכם עיי"ש.

וכלל גדול דכפילת הלשון בכל מקום לחזק הענין בא, ועד"ז יתפרש הכא הקול קול יעקב שהוא כמו פרט אחר פרט שאין בו אלא מה שבפרט, קולו של יעקב בלבד מבלי תערובת זרים מסטרא דעשו, ולכן אמר הקול בה"א הידיעה, וכן הידים ידי עשו הם של עשו בלבד, ובבחי' זו ראה יצחק אבינו והבחין בקולו של יעקב שהוא של יעקב בלבד והידים ידי עשו בלבד, וסמך הכתוב לומר ויברכוהו שברכו שיתקיים על בחי' זו לעולם ואז לא ישלטו בישראל ידי עשו, ושפיר למדו חז"ל מכאן דבזמן שהקול קול יעקב אין ידי עשו שולטות בישראל, ואין סתירה ממ"ש בקרא הקול קול יעקב והידים ידי עשו, דבאמת ידים ידי עשו מעליותא הוא דאז ואין בהם כח לשלוט בישראל. (דברי יואל תרמג - תרמד)

מצב דורינו במשנתו של רבינו הק'

בספרי דבי רב "דברי יואל"

שורש הצרות והתלאות שאנו עוברים בימינו אלו, היא רק כדי להסיר קצת את הקטרוג מעל ישראל,

ומה שברך את עשו ואל"ל משמני הארץ יהיה מושבך, ובברכת יעקב לא אמר מושבך (עיי' קושיא י"ט) ויבן עפימ"ש השלה"ק (פ' לך) דבארץ ישראל צריך להיות בבחי' עבד ויותר נכנע וכמ"ש דוד המע"ה גר אנכי בארץ כלומר ביותר משים עצמי לגר בארץ הקדושה

וכו', וזהו כי גרים ותושבים אתם עמדי בשעה שאתם רוצים לישוב בשלום תהיו גרים, וסימנך ארץ אוכלת יושבי', מכלה הרוצים לישוב בה בשל"ו ובתוקף, ואף שהמרגלים אמרו פסוק זה, הם דברו לרעה והוציאו דברי קדושה לחולין, אבל הענין אמת עכ"ת, וק"ז הייטב לב זל"ה הביא בשם ארי' דבי עילאי זצ"ל שאמר בדרך מליצה יציבא בארעא וגוירא בשמי שמיא, דאם האדם עושה עצמו כתושב בעוה"ז, יהי' גיורא בשמי שמיא, ולהיפוך אם הוא כגר בעוה"ז וכל מאויו רק על הרוחניות ועבודת השי"ת, אז הוא כתושב בעוה"ב, עכ"ת ז"ל, וע"כ בירך יצחק את יעקב מטל השמים ומשמני הארץ ולא אמר מושבך, דלא רצה שיהי' תושב בארץ, אלא יהי' גיורא בארעא ויציבא בשמי שמיא ועיקר חלקו לעוה"ב, ולעשו אמר משמני הארץ יהי' מושבך, שיהי' תושב בעוה"ז וגיורא בשמי שמיא, ואיש כפי ברכתו בירך אותם, שכן הי' החלוקה ביניהם שעשו לקח לחלקו עוה"ז, ויעקב עוה"ב וכ"א קיבל בברכתו את שלו, ועוד שינה בין ברכת יעקב לברכת עשו, שליעקב הקדים מטל השמים ואח"כ משמני הארץ, והעיקר שישגיח בכל עשיותיו על עניני שמים לעשות בהם רצונו ית"ש ושלא יהי' השפעתו ח"ו מחלק הסט"א, ובאופן זה יקבל משמני הארץ, אבל בעשו העיקר אצלו משמני הארץ יהי' מושבך, ואינו בבחי' מדרגה זו שיקדים בכל עשיותיו עניני שמים, ושיהי' כל כוונתו גם בעניני עוה"ז לעשות רצון השי"ת, ע"כ בירכו כפי מדרגתו והקדים משמני הארץ, ואח"כ מטל השמים שעכ"פ ידע שמן השמים הסכימו ע"ז, ולא כחו ועוצם ידו עשה את החיל הזה.

ומ"ש ועל חרבך תחי' ואת אחיך תעבוד, ואח"כ הטיל תנאי דבר ואמר והי' כאשר תריד ופרקת עליו וגו' (עיי' לעיל קושיא כ') אפ"ל ובאמת לא נאה ליעקב להשתמש בחרב כלל, כמשה"כ לא בחרב ולא בחנית כ"א ברוחי אמר, הי' ודרשו חז"ל בתו"כ ונפלו אויביכם לפניכם בחרב, שיפלו איש בחרב רעה, ולא יצטרכו ישראל להשתמש בחרב אפילו בשעת מלחמה עם שונאיכם, וע"כ כשבירך את עשו אמר לו ועל חרבך תחי' ואת אחיך תעבוד, ר"ל במדת החרב תעבוד את אחיך, כשיהי' צריכים ישראל להשתמש בחרב, יהי' הו"ע ע"י חרבו של עשו כמ"ש ונפלו אויביכם לפניכם בחרב, איש בחרב רעה, ע"י חרבו של עשו. ומ"ש והי' כאשר תריד ופרקת עליו מעל צוארך, ופירש"י פה לשיעברו ישראל על התורה ויהי' לך פתחון פה להטעור על הברכות שנטל ופרקת עליו וגו', והבאר עפימ"ש השלה"ק גלות צורך הגאולה היא, וההכרח שיעברו כל אלו הבחינות, וכשיהי' הגאולה ב"ב ידעו וישגו שהי' צורך לכל זה עיי"ש, ועד"ז יובן מ"ש והי' כאשר תריד ופרקת עליו וגו' שהוא ג"כ טובה והצלה לישראל, עפימ"ש האוהחה"ק פ' בחקתי דהקטרוג בא"י גדולה וחזקה יותר מבחול"ל, וע"י שהו גולים שיתקן הקטרוג מהם ותכשב מדת הדין, בראות עם עליון בני מלכים שפלים ביד אוביהם בגלות, וז"ש ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביכם לא מאסתים וגו' לכלותם, עכ"ת, ולפי"ז הגלות הוא הכרח ועונה והצלה לישראל, וע"כ אמר יעקב והי' כאשר תריד ופרש"י כשיהי' לך פתחון פה לעורר על הברכות, ר"ל כשיהי' קטרוג ח"ו על ישראל מצד עשו וכוחותיו, אז ופרקת עליו מעל צוארו, והגלות יהי' טובה ליעקב, ועיי"ז יהי' נמתק הקטרוג ומדת הדין. (דברי יואל תקנט - תקס)

אין מציאות שיהיה ברכה ושלום עפ"י העברה על התוה"ק שורש כל הצרות בא ע"י העברה את פי ד'

עוד אפ"ל בביאור דברי המדרש הנ"ל בא אחיך במרמה בחכמת תורתו ויקח ברכתך הוציא אפיקומן והראה לו, כי הנה עשו לא הי' ראוי שיחולו עליו הברכות האלה מכמה טעמים, עפי"ש שדרשו ז"ל בב"ר מטל השמים זו מקרא, ומשמני הארץ זו משנה, ורוב דגן זו תלמוד ותיורשו זאנדה, ועוד דרשו ז"ל משמני הארץ אלו הקרבנות, דגן אלו הבכורים, תירוש אלו הנסכים וכו', מבואר שהברכות כלולים ומקושרים בו שמירת התוה"ק ועבודת השם,

והאמנם שאין מקרא יוצא מידי פשוטו, ויש בהם גם מטובות העוה"ז דברים כהוייתן משמני הארץ רוב דגן ותירוש, אבל בודאי שכל דרשות חז"ל אמיתים וקיימים, וכולן כלולים בו, ורוה"ק כיון לברך ככולהו דרשות חז"ל וככולהו תנאי, וכעין שאמרנו ל מגילה (ט"ו ע"ב) אשכחי' רבה בר אבוא לאל"ל, א"ל כמאן חזיא אסתר ועבדה חכי, א"ל ככולהו תנאי וככולהו אמוראי, נמצא לפי"ז דאף ברכות עוה"ז מקושרים בתנאי שמירת התורה והעבודה, דכיון שכל דרשות חז"ל היו כלולים בהם הרוה"ק התכניו לכולם, מעלת א"א לנקוט בחדא ולישבוק מלא, והנה עשולא רצה לקבל ברכות התורה והעבודה, וכיון שמיא במקצתם נתבטל ממש כולו, ומגיע הכל ליעקב שכר שמירת התוה"ק.

אמנם אף אם יטעון עשו לפניו ויאמר ליצחק אבינו, שמקבל על עצמו עול התורה ועבודת הקרבנות, כדי שיזכה גם בברכות עוה"ז המקושרים בהם, אולם אין בטענתו ממש, והוא עפימ"ש ז"ל שבת (פ"ז ע"א) שבר משרע"ה את הלוחות מנח ק"ו, ומה פסח שהוא א' מתרי"ג מצות. אמרה תורה כל בן נכר לא יאכל בו, התורה כולה וישראל מומרים על אחת כמה וכמה, עכ"ד הגמ', וא"כ עשו שהוא מומר ועובד ע"ז וכפר בתה"ו ובעוה"ב, ודאי שאינו ראוי לקבל את התורה, וא"א שיחולו עליו הברכות בלי קבלת עול תורה ועבודה, וזוהו יובן דברי המדרש הנ"ל בא אחיך במרמה בחכמת תורתו, היינו שזכה יעקב לקבל את הברכות בחכמת תורתו שעמל בה וקיבלה עליו ועל זרעו, והוציא יצחק אפיקומן שהוא זכר לפסח והראה לו, לרמוז על הק"ו הנדרש מפסח, וכיון שכן אין עשו ראוי וכדאי אל התורה ונדחה מהברכות והבן. (דברי יואל תרנח)

גאולה ע"י חרב היא גאולה של שקר וס"מ ויבואו עבדי יצחק וגו' ויאמרו לו מצאנו מים. במדרש רבה (פס"ד סי' י') אין אנו יודעין אם מצאו או לא מצאו ממה דכתיב וימצאו שם באר מים חיים הוי שמצאו מים חיים ע"כ. והמדרש הזה תמוה דהא מפורש בקרא שאמרו לו מצאנו מים, ומאי מספקא ליה עוד, ומאי פשיט ל' יותר מהאי קרא שאמר וימצאו שם באר וגו'.

ונראה בהקדם מה שיש לדקדק בדברי רש"י ז"ל בפרשה זו (ע"פ ועל חרבך תחיה) וז"ל ועל חרבך כמו בחרבך, יש על שהוא במקום אות ב' כמו עמדתם על חרבכם (יחזקאל לג) בחרבכם, על צבאותם (שמות ו) כמו בצבאותם ע"כ. ויש לדייק למה הביא רש"י לראי' דוקא שני פסוקים אלו.

ואפ"ל בדרך רמז כעין מסורה דכל הני יש להם שייכות זה לזה, דהנה יש שטועים לחשוב ח"ו מחשבתי פיגול שהכלל ישראל היו נושעים באמצעות החרב כמו שכתוב אצל עשו ועל חרבך תחיה וחושבים ליקח גאולה מעצמם בזרוע בשר, לזה הביא רש"י הפסוק מיחזקאל שמוכיח את ישראל ואומר להם מדמתם על חרבכם שיתון תועבה וכו' והארץ תירשו, ופירש"י עמדתם על חרבכם כלומר כל בטחונכם נתחזקתם על חרבכם, דהאמת הוא שגאולת ישראל אינו תלוי בחרב ובכלי מלחמה כלל אלא בידין של הקב"ה הוא, וכאמרם ז"ל (בר"ר פמ"ד סי' י"ח, וילקו"ש ח"א רמז ע"ז) עה"פ ידוע תדע, ידוע שאני מפזרן תדע שאני מכנסן. ולכך הביא גם הפסוק האחר בפרשת וארא הוא אהרן ומשה אשר אמר ה' להם הוציאו את בני ישראל מארץ מצרים על צבאותם, דדוקא ע"י הציווי מהשי"ת באה הגאולה להוציא את ישראל ממצרים, ולא נטלו ח"ו הגאולה מעצמם בזרוע בשר.

והנה בענין הבארות של עבדי יצחק ידוע מ"ש הרמב"ן ז"ל שמרמוז על הג' בתי מקדשות, דשנים הראשונים שהיו מריבים הפלשתים רמוז שב' בתי מקדשים הראשונים יחרבו, ובשלישי אמר כי עתה הרחיב ה' לנו ופרינו בלעך, רמז על הבית השלישי שיתקיים לעד עיי"ש שהארץ בזה.

וזוהו יש לבאר דברי המדרש הנ"ל ויבאו עבדי יצחק וגו' אין אנו יודעין אם מצאו אלא מצאו, דמציאת הבארות רומז לגאולה כדברי

הרמב"ן, ורמז לנו בזה שבמשך זמן הגלות המר יכולים לבוא כמה נסיונות של גאולה של שקר ומלחמות ע"י זרוע בשר היפך דרך התורה. וע"כ קאמר דמהיכן יודעין אם זה מציאה טובה או לא כלומר אם זו גאולה אמיתית או להיפוך ח"ו, לזה אמר מן מה דכתיב וימצאו שם באר מים חיים הוי שמצאו מים חיים דהיינו התורה נקרא מים כמו שדרשו חכמינו ז"ל (ב"ק יז). אין מים אלה תורה שנאמר הוי כל צמא לכו למים, גם נקראת התורה חיים כמו"ש (משלי ד, כג) כי חיים הם למוצאיהם, ואמר שזהו הסימן שאם הוא בדרך התורה אז נדע שהוא גאולה אמיתית, אבל אם הוא ח"ו נגד המפורש בתורה ובוטחים בזרוע בשר בוודאי שאינה טובה ואינה גאולה כלל, והבן. (טיב לבב קב - קג)

הברכות שברכו יצחק ליעקב לא יתקיימו רק לעת"ל, ולא במלוכה ובממשלה אדרבה זוהי מצד הסט"א לקחת את הברכות לפני ביאת הגואל דרוש רז"ל במד"ר ויתן לך האלקים מטל השמים זה ציון, ומשמני הארץ אלו הקרבנות וכו', וכל אלה הברכות לא יזכה בהם יעקב כי אם במתת אלקים. לכן נאמר ויתן לך האלקים, ובבחינה זו ניתנו הברכות ליעקב שיהיו מצד הקדושה, ובתנאי שימתין על מתנת אלקים, אבל אותם שנטלים ארץ ישראל בזרוע טרם יתן לישראל במתת אלקים, חלקם מצד הסט"א, ולא זה היה ברכת יעקב. וכן כתיב מי יתן מציון ישועה לישראל בשב"ה את שבות עמו ואז יגל יעקב ישמח ישראל, ולא ח"ו כשהוא באופן אחר מצד הסט"א ד' ישמרנו, אמנם לעשו שברכותיו

מצד הסט"א לא הזכיר בו מתת אלקים, אבל אמר משמני הארץ יהיה מושבך, שכן דרך הסט"א חוטפין וגוזלין ואינם ממתנינים עד שיתן להם מן השמים. ואיתא בספרי עה"כ כי הארץ אשר אתה בא שמה לרשתה לא כארץ מצרים הוא, ארץ מצרים בין עושין רצונו של מקום בין שאין עושין רצונו מרי לכך ארץ מצרים. אבל ארץ ישראל אינה כן אם אתם עושים רצונו מרי לכך ארץ כנען, ואם לאו אתם גולין מעליה. וכה"א ולא תקיא הארץ אתכם וגו', מבואר דזכות ארץ ישראל לישראל ניתנה רק בתנאי שמירת התורה הקדושה ורק במתנת אלקים, והנוטלים בזרוע ח"ו חלקם מצד הסט"א ומחלקו של עשו, השי"ת ישמרנו מהם ומהמונם. (דברי יואל)

הילולא דצדיקא

הגה"ק רבי צבי הירש הכהן מרימינוב זיע"א נלב"ע ל' מרחשון

נולד לאביו רבי יהודה לייב הכהן ונתייתם מאביו בעודו צעיר לימים ונסע להרבי רבי מענדל מרימינוב זיע"א ונעשה משמשו בקודש, ואח"כ מילא את מקומו ברמימינוב, ונפטר בשנת תר"ז, ורוב גדולי ישראל אשר בודו הסתופפו בצל קדשו.

הגה"ק מרן בעל הייטב לב זיע"א, היה מסתופף הרבה בצ"ק של הרבי רבי הירשלי מרימינוב זיע"א, וכידוע שלקח ממנו הרבה הנהגות טובות וענינים שונים, וכידוע שהניגון של אהבה רבה, וכן בבואו מאדום, הם בירושה מהגה"ק הרבי רבי הערש זיע"א.

הגה"ק רבי הירשלי זיע"א אמר פעם שבעולם לא ציערתי שום אדם, רק פע"א כשראיתי שאחד מדברי בטלים בעת רעוא דרעיון ונתתי לו מכה ברגלו, ואין לי חרטה ע"ז, דהלא זמן של סעודה שלישיית הוא זמן תשובה, וזמן הזה הוא היותר גדול מכל השבוע.

קדושתו ורוממות נשמתו היה ברום המעלה כאשר פעם אחת אמר הגה"ק מרוזין זיע"א עליו ואמר אויף אונז איז נישט קיין חידוש אבער על הרבי ר' הערש פון אזא גראבע וואל מאכן אזא דינע פאדיס דאס איז א חידוש מכיון שהוריו היו אנשים פשוטים מאוד.

הגה"ק מראפשיץ זיע"א העיד עליו שהוא מרגליות נאה מאוד, ואמר פעם כשחילק שיריים ולהרבי רבי הערש זיע"א לא נתן ובנו אמר לו אבא להערש עדיין לא נתת אמר שהיא מרגליות טובה מאוד וצריך אני להזהר מאוד שלא יבוא לידי התנשאות ח"ו.

הגה"ק בעל אוהב ישראל זיע"א פעם אצל הרבי רבי מענדל זיע"א ועמד לידו בעת אמירתו כתר וכן שמע מהרבי רבי הערש שאמר כתר והוטב בעיניו מאוד, ובעת הסעודה כשחילק הרבי רבי הערש את השיריים מהחלה אמר בהתפעלות, עס איז נישט קיין חידוש אז רבי מענדל זיע"א איז אזוי גרויס אז ער האט אזא גבאי.

השר שלום מבעלזא זיע"א אמר פעם עליו שעל מצחו של הרבי רבי הערש חרות יהושע בן נון משרת משה.

רביה"ק זיע"א סיפר שלפני החתונה של מרן הייטב לב עשו ארימע חתונה וכל העניים הוזמנו ונתנו להם סעודה כדי המלך ואחריו לכל מטבע נכבדה, ובא אחד ואמר שצריך אני עשרה גולדן שהי' סכום עצום ואמר לו שיתן לו גולדן אחד ולא יותר ואמר העני א"כ איני לוקח ממכם כלום ואמר אז אני יתן ב' או ג' גולדן ולא הסכים בשום אופן אמר לו האיש שהי' ממונה ליתן הצדקה היות ואין הממון שלי אז אפלן ואשאל את מרן בעל הישמח משה זיע"א והלך לשאול מה יעשה ואמר למרן הישמח משה זיע"א היות ויש כאן עני ומתעקש ורוצה רק עשרה גולדן ולא פחות אמר מרן הישמח משה זיע"א שרוצה לראותו וכשראהו אמר "אש להבה רבי ר' הערש געב אים געב אים" ואח"כ בירך העני את מרן הייטב לב בברכת שלשים בבני צדיקי הדור שיאירו העולם בצדקתם ובתורתם.

כידוע שעבודתו בקודש הי' בקולי קולות, והי' לו הרבה התנגדות ע"ז וגם הבני יששכר זיע"א היה מתנגד עליו עד שפעם בא הבני יששכר זיע"א ליומא דהילולא קדישא של הרבי רבי מענדל זיע"א ואמר לו אז הרבי רבי הערש כתיב באבות איהו דרך שיבור לו האדם כל שהיא תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם דהיינו תפארת לעושיה אז עס זאל געפעהלן די אייגענע עבודה, ותפארת לו מן האדם עס זאל געפעלן יענעמס עבודה ומני ואילך התהפך לאחד מחסידיו ותלמידיו.

הגה"ק רבי איציקל מפשווערסק זיע"א סיפר שמע מהגה"ק משינאווע זיע"א שחותנו מרן הארי' דבי אילעי זיע"א הי' מדבר על הרבי רבי הערש שהי' נוהג לישב על פיס בענקיל וגם הי' מתנהג במלכות כמו ברוזין, הגה"ק מרוזין זיע"א הי' בן הגה"ק רבי שלום זיע"א ונכד רבי אברהם המלאך זיע"א ע"כ לא דיברו עליו אבל הרבי רבי הערש זיע"א שהי' בן איש חיים ע"כ דיבר עליו וחתנו הגה"ק משינאווע זיע"א לא ענהו מאומה, פעם אחת הגיע הרבי רבי הערש לעיר מושב הארי' דבי אילעי זיע"א ונכנס בביתו מבלי לשאול רשות וישב ותיקב באו הרבה אנשים לברך ולהתברך והארי' דבי אילעי זיע"א הי' מסתכל על כל ענין עבודתו בקודש ואחר חצי שעה אמר לחתנו הגה"ק משינאווע זיע"א ברענג אריין א פוס בענקיל בשביל הרבי רבי הערש זיע"א, ובקשו שישיאר אצלו על שב"ק און זיי האבן צוזאמען געפירט, ומאז ואילך לא דיבר עליו כלום.

כן מסופר שבתחילת נשיאותו חילקו עליו הרבה מגדולי הדור על שלקח על פדיון נפש סכומים עתיקים ופעם אחת בא עני אחד שלא נפקד בזש"ק רח"ל ובקשו שיברכו וביקש הרבי רבי הערש זיע"א ח"י רענדלעך על פדיון נפש והעני כל רכשו לא עלה בסכום כזה, ועמד שם מרן הגה"ק בעל דברי חיים זיע"א והצטער מאוד עם צערו של העני ואמר להעני בא ואני יברכך בלי הפדיון ואכן בירך ונולד בן זכר להאיש ואחרי כמה שבועות מהלידה נסתלק האם והילד ל"ע, ואמר אח"כ מרן הדברי חיים שכל ימיו הצטער והתחרט על שהתערב בהעסקים של הרבי רבי הערש זיע"א.

כן מסופר שפעם באו להזכיר חולה שכבר הי' גוסס רח"ל וצריך לרחמים מרובים ציווה ליתן צדקה לקופת רבי מאיר בעל הנס, ואמר שחז"ל אמרו בגיטין רוב גוססין למיתה ורבי מאיר חייש למיעוטא ועל כן בזכותו ולפי שיטתו החולה הזה ישוב ויתרפא בזכות הצדקה לרבי מאיר בעל הנס, וכן היה שחזר לאיתנו ונעשה בריא ושלם.

הגה"ק משינאווע זיע"א סיפר כי כשבא לפניו בר מצוה בחור להניח תפילין אמר הרבי רבי הערש זיע"א אתו את הלשם יחוד וכשהגיע להתיבות לשעבד בזה תאוות ומחשבות לבנו הפסיק והסביר להבחור יודע אתה מה זה לשעבד כי למדנו בגמרא שאם אחד משעבד לחבירו דבר בגין חובו אז אין ביכולת שום איש לקחתו אפילו על חוב מאוחר מכיון שהדבר כבר משועבד להבעל חוב כן הוא הדבר אנו משעבדים את גופנו ותאוות ומחשבות לבנו לעבודתו ית"ש ואין היצר יכול לבוא ולחטוף מה ממתנו כי כבר משועבדים לאבינו שבשבמים.

מרן בעל הייטב לב הגיע פעם להרבי רבי הערש זיע"א ובדרך היה לו עיכובים גדולים למאוד, ואמר לו הרבי רבי הערש זיע"א כשנכנס אליו כי לבוא לצדיק אמת זה קשה מאוד.

הגה"ק רבי שמואל אליעזר הלוי איידליש זיע"א בהגה"ק רבי יהודה הלוי זיע"א המהרש"א הק' נלב"ע ה' כסלו שצ"ב

נולד בשנת ה'שט"ן, בעיר קז'ימיז' שלידי קרקוב, לאביו רבי יהודה הלוי ולאמו מרת גיטל. אביו היה ר' יהודה הלוי מצאצאי ר' עקיבא כהן ופרנס בקהלת אובן, ורבי יהודה החסיד, אמו הייתה ממשפחת מהר"ל מפראג, וחותנו היה ר' משה אשכנזי מפוזנא מחבר ספה"ק זכרון משה. בכמה וכמה מקומות מובא בטעות כי רבנו היה צאצא למהר"ל מפראג, אך אין הדבר נכון. המהר"ל נולד בשנת ה'רע"ג לערך ורבנו נולד בשנת ה'שט"ו כן שהמהר"ל גדול מרבנו בארבעים שנים שנה ומאחר והוריו של רבנו לא נמנים על ילדי המהר"ל מפראג...

מסופר כי כבר בצעירותו ראו בו גאון ועילוי עצום, ואף כילד מחונן מאד. שרים ורזוזנים באו להביט ביופיו, והוריו שחששו מעינא בישא גידלו את שערות ראשו.

באחד הימים הגיעה לקראקא הרבנית מרת איידיל אשכנזי היילפרין מפוזנא, אלמנתו של הגאון רבי משה אשכנזי היילפרין, אב"ד דק"ק בריסק (מתלמידי המהרש"ל והרמ"א). לקחה את המהרש"א כחתן לבתה היתומה, תוך שהיא מבטיחה להחזיק את החתן על חשבונה כל הימים. ונשא לאשה את מרת דבורה. לאחר הנישואין עבר לפוזנא, שם פתח ישיבה גדולה שנקראה בשם "החבורה הקדושה", כי תלמידיה עסקו בתורה בקדושה וטוהרה מתוך פרישות דרך ארץ. ואכן המהרש"א חתם את שמו "שמואל איידלש" על שם חמותו שהכיר לה טובה, מפני שתמכה בישיבתו הגדולה בפוזנא במשך עשרים שנה. בשנת ה'שס"ח נפטרה חמותו מרת איידל ורבנו שנותר ללא מפרנס וללא מספיק כסף להחזקת ישיבתו הוצרך בלית ברירה לשאת בעול הרבנות ונתמנה לרב בעיר חלם. ובשנת ה'שע"ד נתקבל לרב ואב"ד בעיר לובלין. לאחר מכן שימש כרב בעיר טיקטין, ובשנת שפ"ה עלה לכהן פאר כרב בעיר אוסטראה, אשר נקראה בשם "אות תורה", בשל הגאונים שהיו בה. היה חבר בוועד ארבע ארצות, ודבריו נשמעו ברמה בירוסלב ולובלין בתקנו תקנות רבות למען כלל ישראל.

מרן אור שבעת הימים הבעש"ט הקדוש זיע"א התבטא על רבנו ואמר: "פירוש המהרש"א נכתב ברוח הקודש". עוד אמר הבעש"ט: "אם היו יודעים בעולם מגודל צדקתו היו לוחכים עפר קברו" (בעש"ט עה"ת שופטים אות ה)

הכל בידי שמים - חוץ מיראת שמים (ברכות ל"ג ע"ב), כותב המהרש"א הכל בידי שמים, כאשר אדם מתפלל על כל דבר שהוא, בידי

שמים להחליט אם לשמוע לתפילתו – חוץ מיראת שמים, אם יתפלל אדם על יראת שמים יהיו חייבים משמים להישמע לתפילתו ולהגשים את רצונו.

במוציא שבת קודש, פרשת תולדות, אור לה' בכסלו שצ"ב, נפטר רבנו ונשמתו עלתה בסערה השמימיה. רבנו נטמן למחרת יום א' ומנוחתו בכבוד בבית העלמין באוסטראה.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל

סיפורי צדיקים

בימי הבעש"ט היה איש אחד תלמיד-חכם וירא שמים, מוכסן (ארינדאר בלע"י) באחת מאחוזותיו של הגרף פוטוצקי. לא שיחקה לו השעה למוכסן זה ושתי שנים רצופות לא היה לו לשלם להגרף את דמי החכירה. התרה בו הגרף, שאם תגיע השנה השלישית, והוא לא ישלם לו את כל החוב ישועות בקרב הארץ, יעשה שפטים נוראים בו ובבני ביתו, כדרכם של האדונים בעלי האחוזות בימים ההם. נתירא האיש ובני ביתו ויצר להם מאוד, ויבכו תמרורים יומם ולילה מאין הפוגות, ולא יכלו לשית עצה בנפשם מה לעשות. פעם אחת נמלכה אשת המוכסן ואמרה לבעלה: – הנה שמעתי שלא רחוק מגבולנו יש רב קדוש אחד, ובשם בעש"ט ייקרא, והוא פועל ישועות בקרב הארץ, ורובם מגדולי הדור נוסעים אליו ומסתופפים בצלו, ובכן עצתי שתסע גם אתה אליו, ותספר לו את דאגתנו וצרותינו, וככל אשר יאמר לך כן תעשה, והשי"ת בוודאי יעזור לנו על ידי. והמוכסן לא היה מעדת החסידים, והבעש"ט לא הוחזק בעיניו לאיש קדוש ופועל ישועות, ועל-כן מיאן לשמוע לעצת אשתו. אבל האשה לא נחה ולא שקטה, והרבנה דבריה עליו יום יום בבכי ובתחנונים, עד אשר לא יכול לסבול עוד את עתרת דבריה ושטף דמעותיה, והלך במר נפשו להבעש"ט הק', וסח לפניו את מצבו הנורא. אמר לו הבעש"ט הק': – ביום הראשון בבוקר תלך לטייל בחוב, וכאשר יגש אליך כפרי נכרי ויציע לפניך שתקנה ממנו איזה חפץ, תקנה מיד, ולא תשא לך כלל איזה חפץ הוא זה, ואם שווה הוא המחיר שהנכרי מבקש או לא. אחרי-כן תבוא עוד פעם אלי, ואז אודיעך מה לעשות באותו חפץ. ויהיו הדברים האלה לשחוק מר בעיני האיש, שלא היה מן המאמינים באותו ובמופתים, ולא היה בדעתו כלל לקיים את דברי הבעש"ט הק'. אך כאשר סיפר את הדברים לבני ביתו, אלצתהו אביו ללכת ביום הראשון לרחוה, לקיים פקודת הבעש"ט הק'. הוכרח האיש לעשות כן, וראה מיד שדברי הבעש"ט הק' מתקיימים: כפרי אחד נגש אליו, והיציע לפניו לקנות עור כבש שאחז בידו. שאל האיש כמה מחירו, השיב הכפרי: זהוב אחד. בכיסו של האיש היה בדיוק זהוב אחד, ומרוב השתוממותו על הדבר לא הרהר כלום, ושילם מיד את הזהוב האחרון שלו להכפרי, ולקח ממנו את עור הכבש. והכפרי נעלם מיד מעיניו. והאיש שהיה, כאמור, מקטני אמנה בהבעש"ט הק', אמנם נתרגש בעת מעשה מהפגשה עם הכפרי, וקנה את העור בזריזות, אבל תיכף אחרי זה נתחרט מאוד על העסק שעשה, והלך לביתו בעצבו רוח, והתחיל להתלונן על אשתו שהשיאתו לך, ואמר לה בקובלנא: – אדרבה, ראי מה עלתה לי על ששמעתי לעצתך: וכי מה אעשה בעור כבש זה? והלא הוצאתי עליו את הזהוב האחרון שהיה לי, ועתה אנה אנו באים? אבל אשתו שידלתו בדברים, ואמרה לו: – עד מתי יאבנתי ליענות מפני איש האלקים? הלא ראיית שאל נפל דבר מכל אשר דיבר אליך. עכשיו עליך לעשות כאשר נצטווית מהאיש הקדוש, ולבוא אליו שוב, והשי"ת יעזור לנו. הוכרח האיש לעשות כן. בא אל הבעש"ט הק', וסח לו את כל המאורע עם הכפרי. והבעש"ט הק' אמר לו: – יפה עשית בני, שקנית את עור הכבש. ועתה שמע בקולי לאשר אני מצוה אותך: באחד מהימים הקרובים יהיה יום ההולדת של האדון שלך, הגרף פוטוצקי, ואז יבואו אליו הרבה שרים לחוג אתו את חג הולדתו, וכל אחד ואחד יביא לו מנחה ותשורה, ולכן תבוא גם אתה אליו באותו יום, ותתן לו לתשורה את עור הכבש הזה. כלועג לרש היה הבעש"ט הק' בעיני האיש בעצמו המגוחכת הזאת, אך לא הרחיק עת בנפשו להשיב על דבריו בפניו, וירץ במר נפשו לביתו, ובבכי תמרורים צווח על אשתו ויאמר: – הגיע עממי באותו יום, שכל השרים הגדולים משכימים לפתחו של הגרף ומגישים לו אשר מטוב הארץ, אבנים טובות ומרגליות וכדומה, אבוא אני לבזות אותו ולהביא לו למנחה עור של כבש? הרי בלי ספק הרוג יהרגוני עבדי ביריות מקנה-רובה, וכל השומעים עוד יצדיקו אותם, באמרם: היהודי הזה לא ללועג להאדות, וחוששני שבגללי גם על כל עדת היהודים יצא הקצף חלילה. ואשתו באחת: – במופלא ממך אל תחוק, ועליך רק לקיים את דברי הבעש"ט הק', וחזק ואמץ לך באמונת השי"ת על ידי הצדיק. בהגיע יום הולדת הגרף, הבהילה אשת המוכסן את בעלה ללכת עם עור הכבש להגרף, ובלב שבור מחרדה ופחד הלך אל הארמון, שהיה מלא שרים ואדונים רבים, שבאו להשתתף בשמחתו של הגרף. על ידי דלת הארמון נתעכב המוכסן והתחיל פוסח על שתי הסעיפים: להיכנס או לחזור. כמעט שכבר הסכים בדעתו לשוב הביתה, והנה דלת הארמון נפתחה, ואחד המשרתים יצא, ובראותו את המוכסן נתן עליו בקולו: – יהודי מה לך פה? אפשר הבאת תשורה להגרף ליום הולדתו... נבהל המוכסן ופשט את ידו עוד עור הכבש והושיטו להמשרת. והמשרת חטף מהר את העור מידו, מיהר והביאו להגרף לעיני כל השרים המסובים אצל המוכסן. וזוהי תשורתו של היהודי הנבזה היושב אצל אדוני בתור מוכסן... נכלם הגרף, וחמתו בערה בו וציוה לסגור את היהודי בחדר מיוחד, עד שחשב היטב, מה זה היה לו, כי השתומם מאוד על הדבר: איך זה יעלה על לבו של היהודי לבזות כל כך את אדונו? ואל השרים האורחים פנה הגרף ואמר: – אפשר שהאיש הזה ירהיב עוז בנפשו

לבזות אותי ביום שמחת? וכי לא ידע שאחת דתו להמית? כלום אדם מוסר עצמו בידים למיתה? קם השר מעם השולחן, והלך להתבודד בחדרו, ועור הכבש לקח עמו. לחקור ולהתבונן היטב, אולי יש איזה דבר חידוש נפלא בעור. ויהי להתבוננו כה וכה, וירא כי הצמר שעל העור כולו אומר כבוד להגרף: קצות תלולתם נתהוו משער הצמר בדמות אותיות, והאותיות מצטרפות לתיבות, והתיבות – שמו ושם אביו ושם משפחתו של הגרף, והשנה והחודש והיום שבו נולד וישתומם מאוד הגרף על המחזה הנפלא הזה, ולבו נתמלא גיל וחידוה. נכנס בחזרה לאולם המסובים, והלך משולחן לשולחן להראות לכל האורחים את העור הנפלא היה, לחוות דעתם: אם הדבר נעשה על-ידי איזה אמר נפלא, או שכן יצא מטבע התולדה? השרים נשתוממו גם הם למראה והחליטו שכל האמנים שבעולם לא יוכלו לעשות דבר שכזה ואין זאת כי אם נס מן השמים. ציוה השר תיכף להוציא את המוכסן ממסגרו ולהביאו לפניו. כשבא פנו אליו המסובים בשאלה: – היכן השגת את העור הזה? חשב המוכסן, שכבר סר מר המות אליו. נפל ארצה לפני השרים וסיפר להם את כל המאורע מהחל ועד כלה, ובדברו בכה בכי תמרורים. בקשב רב האזינו הגרף וכל האורחים לסיפורו של המוכסן, וככלות לדבר אמר לו הגרף: – אל תירא ואל תחת, כי לברכה שלחך האיש הקדוש הנה. ראה הגרף המוכסן את חן תפארתו ויקר ערכו של העור. והשרים החליטו שמהעור הזה יעשה הגרף כובע לראשו, ובכל שנה ביום הולדתו יחבוש את הכובע לכבוד ולתפארת, וליהודי יעניק בכל יום ההולדת מתנות רבות כיד הגרף. ומתנות רבות של כסף וזהב נתנו למוכסן הגרף וכל השרים בו ביום, והגרף מחל לו את כל החוב שהיה חייב לו עד עכשיו, וישלחוהו לביתו בכבוד רב. ומאז והלאה הצליח האיש, ונעשה לעשיר גדול.

מסירות נפש פאר כלל ישראל

אין קורצן פון פריער: ר' יוסלמאן לאזט זיך ארויס צו א מסוכנדיגע מיטע... דער צוזאג פון די אויפשטענדלער... ר' יוסלמאן האט זיך געטראפן קעגן דעם ריז... ער האט איהם געוואלט הרגענען... ער האט מצליח געווען צו באהערשן דעם ריז אז ער רעדט בשם גאנץ כלל ישראל... די מיה האט זיך געליינט... א פרישע צרה... פון א רעה קומט ארויס א טובה... ר' יוסלמאן'ס פערד איז געשטארבן... ר' יוסלמאן שלעפט זיך מיט זעק אין פעק... עס זיינען נישט אריבער קיין איינגע מינוטן און דער רייטער האט זיך דערנעהנטערט. לויט זיין קליידונג איז געווען צו דערקענען, אז דאס איז איינער פון די יונגע אדעל-לייט. מיין גרויס גנעדיגער הא, האט ר' יוסלמאן זיך געווענדיגע צו איהם שטעל זיך אפ אויף א וויילע, איך האב דיר עפעס צו זאגן. דער רייטער האט אפגעשטעלט זיין פערד. דער צייכן פון וואס איך דיין היטל זאגט אויף דיר, אז דו ביסט עס דער יונגער רייטער שעפט פון הארנבערג – האט ר' יוסלמאן צו איהם געזאגט – דיין גרויס גנעדיגער פאטער האט מיר גוט געקענט. איך האב צו דיר א בקשה. מיין פערד איז געפאלן און איז געשטארבן אין מיטן וועג, און עס איז מיר זייער שווער צו טראגן מיין שווערע משא. אפשר וואלסטו איינגעווייליגט אין דיין גנאד... דער יונגער רייטער האט איהם נישט געלאזט ענדיגן זיינע רייד. "דו פרעכער איד!" האט ער א דונער געטענה אויף איהם מיט זיין שטים, האט א שמיץ געטהון מיט זיין בייטש אויף זיין קאפ און האט אוועקגאלאפירט מיט זיין פערד. אין גרויס אנטוישונג האט ר' יוסלמאן פארגעזעצט זיין וועג. דער קלאפ פון דעם בייטש האט איהם שטארק וויי געטהון. דער שווערער זאק האט געדריקט אן רחמנות אויף זיין אקסל. זיינע פיס זיינען געווען פארמאטערט און האבן געשמערצט. צו דעם אלעם איהם געדריקט א שווערער דארשט. ער האט אראפגעלאזט זיין שווערע משא אויף דער ערד האט אויפגעהויבן זיינע אויגן צום הימל און געזאגט: רבנו של עולם אלץ וואס דו טהוסט איז צו גוטן. אלעס וואס דו שיקסט אויף מיר, איז דיין הייליגער רצון. אין דעם מאמענט איז ער אויפגעצייטערט געווארן דערהערנדיג א קול פון א שאם. ער האט באלד אויסגעדרייט זיין קאפ צו דעם בארג-אראפגאנג און ער האט געזען ווי דער יונגער רייטער שעפט פון הארנבערג, פאלט אראפ פון זיין פערד דא זיינען ארויסגעקראכן ווי פון דער ערד, ווילדער מאימידיגע געשטאלטן און זיי האבן פארנומען דעם פערד וועלכער איז פארלאזן געווארן פון זיין אייגנטימער, רויבער! האט ר' יוסלמאן א זאג געטהון צו זיך אין שרעק, און ער האט זיך געוואלט פארקירעווען אין א אנדער זייט, צו א נאהנטן וועלדל, זיך דארט אויסצובאהאלטן. אבער די רויבער האבן איהם באלד באמערקט. "האלט! האלט! האט געדונערט א שטים אונטער איהם, און ער האט זיך אפגעשטעלט אויף זיין ארט. ארום צוועלף באוואפנטע פארשויענען זיינען שטורעמדיג ארויפגעשטיגן צו איהם צום בארג ארויפגאנג. "גיב אהער דעם זאק!" האט גערשיגט צו איהם דער ערשטער וואס האט איהם דערגרייכט. ר' יוסלמאן האט איהם באלד איבערגעגעבן זיין זאק. "דיין געלט!" האט געשריגן דער צווייטער רויבער וואס איז אנגעקומען נאכן ערשטן. ר' יוסלמאן האט אראפגענומען זיין גארטל מיט די געלט פון זיינע לענדן און האט עס געגעבן דעם רויבער. ווער ביסטו? האט געפרעגט דער דריטער וועט עס לוינען דיר צו האלטן אין געפענענעניש? וועט מען קענען באקומען פאר דיר א פלינע סומע אויסלייז-געלט? אויגנבליקליך האט שוין ר' יוסלמאן געוואלט זאגן עפעס א אויסגעטראכטן נאמען, האפנדיג אז דורך דעם וועט איהם זיין לייכטער זיך ארויסצודרייען פון זייערע הענט. אבער ער האט באלד חרטה געהאט אויפן דאזיגן געדאנק. ניין האט ער געטראכט אין הארצן הקדוש ברוך הוא'ס זיגל אזי אמת! אויך פאר רויבער וועל איך נישט ארויסבריינגען קיין ליגן פון מיין מויל. פארזעצונג קומט איה

לע"נ האר"ח מרת יוכבד יטל ע"ה בהרה"ח ר' יוסף יהודה הלוי זצ"ל הרה"ח ר' משה זצ"ל בהרה"ח ר' ישראל יעקב זצ"ל נדב ע"נ נכדו ה"י וחס"נ אבותיו והביתו יע"א הרה"ח ר' חיים זצ"ל בהגה"צ רבי אשר ישעי' זצ"ל הרה"ח ר' יהודה אריה זצ"ל בהרה"ח ר' חיים יוסף הלוי זצ"ל לעי"נ האר"ח מרת רייזל אסתר ע"ה בהרה"ח ר' יואל זצ"ל הרה"ח ר' אברהם זצ"ל בהרה"ח ר' ישעי' זצ"ל לעי"נ האר"ח מרת זענדל ע"ה בהרה"ח ר' זוב הלוי זצ"ל